

Urvalsprovet i biologi och miljövetenskaper 02.06.2021 klo 14:00

Flervalsuppgift

Delen innehåller 40 uppgifter. Varje fråga har ett korrekt svar. Varje rätt svar ger +1 poäng, en obesvarad fråga ger 0 poäng och fel svar ger -0,5 poäng. Du kan välja endast ett svarsalternativ. Svarsalternativen är i slumpmässig ordningsföljd.

1. Vilket av följande påståenden om växtceller stämmer *inte*?

- 1 ⁻_{0,5} Vakuolens pH är lägre än den omgivande cytoplasmans pH.
- 2 ⁻_{0,5} Växtceller är i allmänhet större än djurceller.
- 3 1 Växtcellernas cellväggar består huvudsakligen av hemicellulosa, lignin och pektin.
- 4 ⁻_{0,5} Kloroplaster härstammar från en cyanobakterie som inkorporerades i en tidig cell genom fagocytos.
- 0 Ei vastausta

2. Transportproteinerna

- 1 -0.5 släpper vatten och ämnen lösta i vattnet genom cellmembranet.
- 2 -0.5 fäster intilliggande celler vid varandra.
- 3 -0.5 tar emot och känner igen signalmolekyler eller andra celler.
- 4 1 för ämnen genom cellmembranet, en aktivitet som kräver energi från ATP-molekyler.
- 0 Ei vastausta

3. Vilket av följande påståenden om vattenekosystemens övergödning är *sant*?

- 1 ⁻_{0,5} Övergödning har lett till att bestånden av karpfiskar har minskat.
- 2 ⁻_{0,5} Minskningen av trådalger är ett tecken på övergödningen av vattendrag.
- 3 1 Fåglar som äter fisk lider av övergödningen av vattendrag på grund av att vattnet blir grumligare.
- 4 ⁻_{0,5} Ett övergött vattendrag kan restaureras genom att fiska rovfisk.
- 0 Ei vastausta

4. Artsammansättningens mångfald i städer påverkas negativt av:

- 1 -0.5 olika ekologiska nischer som uppstått på grund av människans aktivitet
- 2 -0.5 kontrollerad vildvuxenhet
- 3 -0.5 en högre temperatur
- 4 1 isolerade, fragmenterade livsmiljöer
- 0 Ei vastausta

5. Hjärtats slagvolym är:

- 1 -0.5 mängden blod som rör sig genom hjärtat på en minut
- 2 1 mängden blod som pumpas av hjärtat under ett hjärtslag
- 3 -0.5 den minsta mängden blod som pumpas av hjärtat
- 4 -0.5 summan av hjärtats systoliska och diastoliska volym
- 0 Ei vastausta

6. Gibberelliner är växthormoner, som:

- 1 -0.5 främjar rotbildning
- 2 1 påskyndar mitos
- 3 -0.5 förhindrar att frön gror för tidigt
- 4 -0.5 förhindrar att bladen gulnar
- 0 Ei vastausta

7. Allelerna A och a påverkar individens färg intermediärt, så att AA = svart, Aa = grå, aa = vit. Genotyperna hos nyfödda individer och vuxna som överlevt till reproduktiv ålder jämfördes i fyra populationer. I vilken av populationerna förekommer mest sannolikt stabiliserande urval i fråga om färg?

Population a)

	Nyfödda individer	Vuxna individer
AA	22	42
Aa	52	19
aa	26	39

Population b)

	Nyfödda individer	Vuxna individer
AA	22	24
Aa	52	51
aa	26	25

Population c)

	Nyfödda individer	Vuxna individer
AA	22	69
Aa	52	19
aa	26	12

Population d)

	Nyfödda individer	Vuxna individer
AA	22	11
Aa	52	77
aa	26	12

- 1 -0.5 population a)
- 2 -0.5 population b)
- 3 -0.5 population c)
- 4 1 population d)
- 0 Ei vastausta

8. Vilket av följande ägde rum först?

- 1 -0.5 Evolutionen av de första däggdjuren.
- 2 -0.5 Krita-perioden.
- 3 1 Evolutionen av de första landväxterna.
- 4 -0.5 Karbon-perioden.
- 0 Ei vastausta

9. Vilket av följande påståenden om växters klyvöppningar stämmer *inte*?

- 1 -0.5 Klyvöppningarna finns vanligen på bladens undersida.
- 2 -0.5 Vid varma temperaturer är klyvöppningarna vanligen stängda.
- 3 1 Klyvöppningarna stängs när deras inre vätskespänning ökar och läppcellerna sväller.
- 4 -0.5 Största delen av det vatten som växterna tar upp avdunstar genom klyvöppningarna.
- 0 Ei vastausta

10. Vilket av följande påståenden om växters förökning stämmer *inte*?

- 1 1 Gömfröiga växter producerar alltid endera ett bär eller en frukt.
- 2 -0.5 Pollenkornen bildas i blommans ståndare.
- 3 -0.5 Blommorna hos en enkönad växt har antingen pistill eller ståndare.
- 4 -0.5 Hos nakenfröiga växter bildas fröna på fruktbladets yta.
- 0 Ei vastausta

11. Vilket av följande påståenden om Östersjön är *sant*?

- 1 -0.5 Övergödningen av Östersjön beror huvudsakligen på saltvatteninflödet från Nordsjön.
- 2 -0.5 Östersjöns syrefria botten lider av saltvatteninflödena från Nordsjön.
- 3 1 Saltvatteninflödet från Nordsjön syresätter Östersjöns syrefria botten.
- 4 -0.5 Saltvatteninflödet från Nordsjön sker oftare på grund av övergödningen av Östersjön.
- 0 Ei vastausta

12. Välj rätt alternativ.

- 1 -0.5 Till kärlväxterna hör ormbunksväxterna och mossorna.
- 2 -0.5 Till kärlväxterna hör fräkenväxterna och mossorna.
- 3 -0.5 Till kärlväxterna hör mossorna och fröväxterna.
- 4 1 Till kärlväxterna hör ormbunksväxterna och fröväxterna.
- 0 Ei vastausta

13. Var sker fotosyntesens ljusreaktioner?

- 1 -0.5 I kloroplastens stroma, alltså vätskan inne i kloroplasten.
- 2 1 I kloroplastens thylakoidmembran.
- 3 -0.5 Delvis i kloroplastens thylakoidmembran, delvis i cytoplasman.
- 4 -0.5 I kloroplastens yttre membran.
- 0 Ei vastausta

14. Vilket enzym behövs *inte* för replikation av DNA?

- 1 -0.5 Ligas.
- 2 1 Telomeras.
- 3 -0.5 DNA-polymeras.
- 4 -0.5 Helikas.
- 0 Ei vastausta

15. De specialiserade fötterna och näbbarna hos olika arter av vadarfåglar som söker föda på samma stränder är ett exempel på:

- 1 -0.5 konkurrens
- 2 -0.5 mutualism
- 3 1 anpassning
- 4 -0.5 specialism
- 0 Ei vastausta

16. Välj korrekt påstående angående det lymfatiska systemets funktion:

- 1 -0.5 Lymfkärlen och blodkärnen kopplas samman i lymfknutorna.
- 2 -0.5 Lymfkärnen har samma struktur som blodkärnen.
- 3 -0.5 Lymfan cirkulerar överallt i kroppen tack vare hjärtats pumpfunktion.
- 4 1 Lymfan transporterar fetter till blodomloppet.
- 0 Ei vastausta

17. Andning. Följande sker *inte* vid inandning:

- 1 -0.5 mellangärdet dras nedåt
- 2 -0.5 mellangärdet kontraheras
- 3 -0.5 bröstkorset utvidgas
- 4 1 magmusklerna kontraheras
- 0 Ei vastausta

18. En graviditet kan fastställas med hjälp av graviditetstest som baserar sig på förändringar i hormonnivåer. Testet kan göras med ett urin- eller blodprov. Vilket hormons eller vilka hormoners nivåer kan mätas med olika graviditetstest?

- 1 1 Höjningen av humant koriongonadotropin (hCG) som utsöndras av moderkakan.

- 2 - Höjningen av gonadotropinet follitropin, dvs. follikelstimulerande hormon (FSH), som
0.5 utsöndras av moderkakan.
- 3 - Höjningen av luteiniserande hormon (LH) som utsöndras av embryot.
0.5
- 4 - Höjningen av progesteron som utsöndras av moderkakan eller höjningen av luteiniserande
0.5 hormon (LH) som utsöndras av embryot.
- 0 Ei vastausta

19. Vilket av följande påståenden stämmer *inte*? CRISPR-Cas9-metoden:

- 1 -0.5 baserar sig på en försvarsmekanism mot bakteriofager hos bakterier
- 2 -0.5 möjliggör genredigering hos många olika arter och organismgrupper
- 3 -0.5 möjliggör specifik och riktad genredigering
- 4 1 fungerar endast för genredigering av bakterier
- 0 Ei vastausta

20. Karotenoider är gula, orange och röda pigment som finns hos växter och deltar i fotosyntesen. Därtill:

- 1 -0.5 är de viktiga för kvävelagring över vintern
- 2 -0.5 fungerar de som hormoner som påverkar växtens höjdtillväxt
- 3 -0.5 reglerar de frukternas mognad
- 4 1 skyddar de växten mot skadlig strålning
- 0 Ei vastausta

21. Vilket av följande alternativ beskriver en situation där nedärvningen av en egenskap är könsbunden?

- 1 - Män är i medeltal längre än kvinnor.
0.5
- 2 - Endast två genotyper förekommer hos avkomman till en homozygot hane och en heterozygot
0.5 hona.
- 3 - Miljöförhållanden som modern upplever kan påverka avkommans egenskaper epigenetiskt.
0.5
- 4 1 Män insjuknar oftare än kvinnor i en sjukdom som orsakas av en recessiv allel.
- 0 Ei vastausta

22. Bakterieceller kan ta in DNA från döda bakterier i sin omgivning och inkorporera det i sitt genetiska material. Denna process kallas:

- 1 0 replikation
- 2 0 transduktion
- 3 0 konjugation
- 4 0 transformation
- 0 Ei vastausta

23. Vilket av följande påståenden om försurningen av hav är *sant*?

- 1 -
0.5 Försurningen av haven beror på höjningen av mängden näringsämnen i haven.
- 2 -
0.5 Försurningen är snabbare i varmare havsområden, eftersom koldioxid löses snabbare där än i kalla havsområden.
- 3 -
0.5 Särskilt musslor och koraller drar nytta av försurningen av haven.
- 4 1 Försurningen orsakas av kolsyra som bildas då koldioxid löses i havsvatten.
- 0 Ei vastausta

24. Könskörtlarnas funktion regleras av:

- 1 1 hypofysen
- 2 -0.5 den förlängda mörgen
- 3 -0.5 det perifera nervsystemet
- 4 -0.5 blodtrycket
- 0 Ei vastausta

25. Välj rätt alternativ.

- 1 -0.5 Hos gömfröiga växter produceras pollen i det slutna fruktämnet.
- 2 -0.5 Hos nakenfröiga växter produceras pollen i det slutna fruktämnet.
- 3 1 Hos gömfröiga växter finns fröämnena i det slutna fruktämnet.
- 4 -0.5 Hos nakenfröiga växter finns fröämnena i det slutna fruktämnet.
- 0 Ei vastausta

26. Anta att honorna hos en viss fågelart föredrar endera mycket stora eller mycket små hanar när de väljer parningspartner, men inte mellanstora. Vilken av följande termer beskriver den här situationen?

- 1 -0.5 samevolution
- 2 1 disruptivt urval
- 3 -0.5 fortplantningsbarriär
- 4 -0.5 riktat urval
- 0 Ei vastausta

27. Immunologi. Monocyter förflyttar sig från blodomloppet till vävnaderna, där de differentieras till:

- 1 -0.5 T-celler
- 2 -0.5 B-celler
- 3 1 makrofager
- 4 -0.5 neutrofiler
- 0 Ei vastausta

28. Välj rätt alternativ.

- 1 -0.5 En metapopulation är en ekologisk enhet som består av slutna semipopulationer av samma art.
- 2 -0.5 Enligt metapopulationsteorin ökar risken för fragmentering av livsmiljöer när habitatfläckarna är små och isolerade.
- 3 1 Inom en metapopulation kan migration leda till att en lokal population av en art uppstår på en tidigare obebyggd habitatfläck.
- 4 -0.5 Periodiska, lokala utdöenden är det största hotet mot metapopulationers överlevnad.
- 0 Ei vastausta

29. Vid blodtransfusion kan komplikationer uppstå hos mottagaren på grund av:

- 1 1 en reaktion mot antigener i blodgivarens blod
- 2 -0.5 reaktionen hos blodgivarens vita blodceller i en ny miljö
- 3 -0.5 mottagarens egna antigener
- 4 -0.5 en korsreaktion mellan antikropparna i blodgivarens och mottagarens blod
- 0 Ei vastausta

30. DNA består av fyra baser: adenin (A), tymin (T), cytosin (C) och guanin (G). Bassammansättningen hos en okänd bakteriearts dubbelsträngade DNA undersöktes. Tymin (T) stod för 20 % av baserna. Hur stor procent av baserna stod cytosin (C) för hos denna bakterieart?

- 1 -0.5 80 %
- 2 -0.5 20 %
- 3 -0.5 10 %
- 4 1 30 %
- 0 Ei vastausta

31. Fotosyntesens slutprodukter är syre och glukos. Hur uppstår syret?

- 1 -0.5 När koldioxid spjälkas i mörkerreaktionerna.
- 2 1 När vatten spjälkas i ljusreaktionerna.
- 3 -0.5 I en reaktion där en ATP-molekyl avger en fosfatgrupp.
- 4 -0.5 När NADP reduceras.
- 0 Ei vastausta

32. Aktivering av det sympatiska nervsystemet orsakar *inte*:

- 1 1 erektion
- 2 -0.5 utsöndring av glukos i blodcirkulationssystemet
- 3 -0.5 utvidgning av pupillen
- 4 -0.5 minskad salivutsöndring
- 0 Ei vastausta

33. I vilket av följande blodkärl är blodtrycket lägst?

- 1 -0.5 Aortan
- 2 -0.5 Leverns kapillärer
- 3 1 Övre hålvenen
- 4 -0.5 Lårbensartären
- 0 Ei vastausta

34. Vilket av följande påståenden stämmer *inte*?

- 1 -0.5 Den begränsade mängden ljus kan leda till konkurrens.
- 2 1 Konkurrens är endast skadligt för den svagare konkurrerande arten.
- 3 -0.5 Konkurrens är skadligt för alla konkurrerande arter.
- 4 -0.5 Konkurrens kan leda till anpassningar som gör konkurrensen mindre skadlig.
- 0 Ei vastausta

35. Vilket av följande påståenden om försurningen av sjöar är *sant*?

- 1 -0.5 Försurningen av sjöar beror på atmosfäriskt koldioxid som löses i vattnet.
- 2 -0.5 Då sjövattnet försuras blir vattnet grumligare på grund av ökad produktion.
- 3 -0.5 Försurningen av sjöar påskyndar nedbrytningsaktiviteten.
- 4 1 Då sjövattnet försuras minskar mängden bottendjur.
- 0 Ei vastausta

36. Vilket av följande påståenden stämmer *inte*?

- 1 1 De första marklevande djuren var groddjur.
- 2 -0.5 Kryptogamerna (spurväxter) utvecklades före de nakenfröiga växterna.
- 3 -0.5 Däggdjuren utvecklades före fåglarna.
- 4 -0.5 Fräkenväxterna är kryptogamer (spurväxter).
- 0 Ei vastausta

37. Vilket av följande påståenden är *sant*?

- 1 -0.5 Kviksilver transporteras till vattendragen främst med avloppsvatten.
- 2 1 Atmosfärens kvicksilver kommer huvudsakligen från naturen, bland annat från skogsbränder.
- 3 -0.5 Tungmetaller, såsom kvicksilver och bly, bryts snabbt ner i brunfärgade sjöar.
- 4 -0.5 Mikroplaster i haven binder miljögifter, vilket gör att gifterna inte överförs till organismer.
- 0 Ei vastausta

38. Vilket av följande kan *inte* reglera genuttrycket?

- 1 -0.5 Mikro-RNA som binds till budbärar-RNA (mRNA).
- 2 -0.5 Inaktivering av kromosomer.
- 3 -0.5 DNA:ets promotorområde.
- 4 1 Budbärar-RNA-sekvensen.
- 0 Ei vastausta

39. Välj rätt alternativ.

- 1 -0.5 Energi strömmar från högre trofinivåer till lägre.
- 2 1 En organism kan vara på två olika trofinivåer samtidigt.
- 3 -0.5 Vid assimilation binds kol till syre med hjälp av energi så att koldioxid bildas.
- 4 -0.5 Primärproduktionen är summan av bruttoprimärproduktion och nettoprimärproduktion.
- 0 Ei vastausta

40. Välj rätt alternativ.

- 1 -0.5 Blåsippa och väggmossa är typiska arter i lundskogar.
- 2 -0.5 Vitsippa och kråkbär är typiska arter i lundskogar.
- 3 -0.5 Ljung och gullviva är typiska arter i lundskogar.
- 4 1 Ek och hassel är typiska arter i lundskogar.
- 0 Ei vastausta